

Keskusvaalilautakunta	§ 16	12.04.2019
Keskusvaalilautakunta	§ 22	24.05.2019
Kunnanhallitus	§ 143	02.09.2019

Vihdin kunnan äänestysaluejaon muuttamisen selvittäminen

126/00.00.00/2019

Keskvl 12.04.2019 § 16

Vihdin kunnanhallitukselta on tullut toimeksianto selvittää Vihdin kunnan äänestysaluejaon mahdollinen muuttaminen. Muutoksen perusteena on tiettävästi vaikeus saada vaalilautakuntiin riittävästi kiinnostuneita jäseniä ja varajäseniä. Toiveena on ollut, että asia saataisiin päätöksentekoon niin, että mahdollista uutta äänestysaluejakoa noudatettaisiin vuoden 2021 kuntavaaleissa. Kuntavaalit toimitetaan huhtikuussa 2021. Tämä edellyttää, että Vihdin kunnanvaltuusto päättäisi muutoksista vaalilain 8 §:n mukaisesti viimeistään elokuussa 2020.

Äänestysaluejaon muuttamisen vaikutus ennakoäänestykseen

Ennakoäänestykseen äänestysaluejaon muutoksella ei ole juurikaan vaikutusta. Tämä siksi, että äänestäjä voi käydä äänestämässä ennakkoon missä tahansa yleisessä ennakoäänestyspaikassa.

Äänestysaluejaon muuttamisen vaikutus vaalin tuloksen laskemiseen

Myös vaalien tuloksen laskennan nopeuteen muutoksella on vain vähäinen vaikutus. Vaalien tulokset lasketaan erikseen ennakoäänestyksen ja erikseen vaalipäivän äänestyksen osalta. Lopuksi ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen tulokset yhdistetään. Jokaisen äänestysalueen tulos lasketaan erikseen. Jos äänestysalueiden määrä vähenee, myös laskennan työmäärä vähenee.

Äänestysaluejaon muuttaminen vaikuttaa vaalipäivän äänestykseen

Sen sijaan vaalipäivän äänestykseen on äänestysaluejaon muutoksella vaikutusta. Vaalipäivänä äänestäjä voi käydä äänestämässä vain hänen omassa äänestyspaikassaan, joka on merkitty hänelle toimitettuun ilmoituskorttiin. Muutos voi vaikuttaa mm. seuraavasti:

- **Äänestäjän tietoisuus vaalipäivän äänestyspaikasta:** Äänestäjien, joiden äänestysalue muuttuu, vaalipäivään äänestyspaikka vaihtuu. Usein äänestäjä, joka on pitkään äänestänyt samassa vaalipäivän äänestyspaikassa, menee helposti vanhasta tottumuksesta entiseen eli väärään äänestyspaikkaansa.
- **Äänestäjän matka äänestyspaikkaan:** Jos äänestäjien äänestyspaikka muuttuu kokonaan toiseen paikkaan kuin ennen, etäisyys kotoa vaalipäivän äänestyspaikkaan muuttuu.

- **Äänestystoimitukseen kuluvan ajan pidentyminen:** Äänestäjien määrä muutoksen kohteena olevissa vaalipäivän äänestyspaikoissa yleensä muuttuu, joka voi vaikuttaa äänestystoimitukseen kuluvaan aikaan. Äänestäjällä voi kulua aikaisempaa pidempi aika äänestykseen. Äänestäjien määrän nousun vaikutusta äänestystä hidastavana tekijänä voidaan vähentää tehostamalla vaalipäivän äänestyksen organisointia.
- **Vaalipäivän tuloksen laskenta:** Jos vaalipäivänä äänestävien äänestysalueen äänestäjien määrä kasvaa, vaalipäivän äänentenlaskennassa olevien äänten määrä kasvaa ja siten mahdollisesti laskentanopeus hidastuu. Tähänkin voidaan vaikuttaa laskentaa tehostamalla tai lisäämällä laskentahenkilöstön määrää.
- **Raportoinnin muutokset:** Vaalin tulokset raportoidaan äänestysalueittain. Äänestysalueiden määrän tai rajojen muutoksella on vaikutusta raporttien vertailukelpoisuuteen ennen muutosta. Tyypillisiä raportteja ovat mm. ehdokkaiden saamat äänet äänestysalueittain ja äänestysaktiivisuus äänestysalueittain.

Vihdin kunnan nykyiset äänestysalueet, -paikat ja äänioikeutettujen määrä

Seuraavassa on lueteltu Vihdin kunnan nykyiset äänestysalueet, äänestysalueen äänestyspaikan sijainti sekä äänioikeutettujen määrä (pyöristettynä 100 henkilöön). Äänestysalueelle 001 Kirkonkylä pohjoinen on kirjattu ne ulkosuomalaiset, joilla on äänioikeus Vihdin kunnassa. Ulkosuomalainen on Suomen ulkopuolella asuva Suomen kansalainen tai suomalaista syntyperää, jolla on äänioikeus valtiollisissa vaaleissa.

äänestysalue	äänestyspaikka	äänioikeutetut hlöä
001 Kirkonkylä pohjoinen	Liikekeskus Pääkonttori (kk)	3.000 (600 ulkosuomalaista)
002 Kirkonkylä eteläinen	Liikekeskus Pääkonttori (kk)	2.200
003 Vanha-Nummela	Nummelanharjun koulu (Nummela)	2.300
004 Hiidenvesi	Nummelanharjun koulu (Nummela)	2.100
005 Härköilä	Nummelanharjun koulu (Nummela)	3.400
006 Nummelanharju	Nummelanharjun koulu (Nummela)	1.600
007 Ojakkala	Ojakkalan koulu	2.600
008 Pohjois-Vihti	Haimoon koulu	1.800
009 Otalampi	Otalammen koulu	1.900
010 Etelä-Vihti	Huhmarnummen koulu	1.200

Vihdin kunnan äänestäjien määrä vaalipäivänä äänestysalueittain

Vuoden 2018 tasavallan presidentinvaalin vaalipäivänä äänestäjien määrä oli

äänestysalueittain seuraava:

äänestysalue	äänestyspaikka	vaalipäivänä äänestäneet hlöä
001 Kirkonkylä pohjoinen	Liikekeskus Pääkonttori (kk)	757
002 Kirkonkylä eteläinen	Liikekeskus Pääkonttori (kk)	727
003 Vanha-Nummela	Nummelanharjun koulu	530
004 Hiidenvesi	Nummelanharjun koulu	667
005 Härköilä	Nummelanharjun koulu	879
006 Nummelanharju	Nummelanharjun koulu	347
007 Ojakkala	Ojakkalan koulu	1.039
008 Pohjois-Vihti	Haimoon koulu	602
009 Otalampi	Otalammen koulu	893
010 Etelä-Vihti	Huhmarnummen koulu	461

Valmistelussa esille tulleita kommentteja äänestysaluejaon muuttamisesta

Asiaa on valmisteltu yhdessä vaalilautakuntien, mittaustoimen, rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kanssa. Vaalilautakuntien kommentteja asiaan kysyttiin eduskuntavaalien koulutuksissa 26.-27.3. Myös oikeusministeriöltä on valmistelun kuluessa pyydetty kommentteja. Keskeisimmät kommentit voidaan tiivistää seuraavasti:

- Oikeusministeriö viestitti, että yleisesti ottaen äänestäjien mahdollisuuksia äänestää vaalipäivänä ei tulisi heikentää niin, että sillä voisi olla vaikutusta äänestysaktiivisuuteen;
- Vihdin kunnan äänestysalueiden vähentäminen olisi realistista toteuttaa yhdistämällä vaalipäivänä samassa fyysisessä kiinteistössä toimivia äänestysalueita;
- Vihdin kirkonkylässä samassa kiinteistössä toimivat äänestysalueet 001 Kirkonkylä pohjoinen ja 002 Kirkonkylä eteläinen voitaisiin yhdistää. Yhdistetyllä äänestysalueella toimisi vaalipäivänä kaksi äänestäjää palvelevaa kirjauspistettä kuten nykyisin äänestysalueilla 005 Härköilä ja 007 Ojakkala. Nyt äänestysalueilla 001 ja 002 on molemmissa yksi kirjauspiste. Tosin yhdistetyn äänestysalueen vaalipäivän äänestäjien määrä olisi vuoden 2018 tasavallan presidentinvaalin äänestysaktiivisuuden mukaan selkeästi suurin kaikista kunnan äänestysalueista.
- Nummelanharjun koululla samassa kiinteistössä toimivasta neljästä äänestysalueesta voitaisiin yhdistää kaksi äänioikeutettujen tai vaalipäivän äänestäjien lukumäärän perusteella pienintä: 003 Vanha-Nummela tai 004 Hiidenvesi ja 006 Nummelanharju. Yhdistetyllä äänestysalueella toimisi vaalipäivänä kaksi äänestäjää palvelevaa kirjauspistettä kuten nykyisin äänestysalueilla 005 Härköilä ja 007 Ojakkala. Nyt äänestysalueilla 003, 004 ja 006 on kussakin yksi kirjauspiste.

- Yksi vaihtoehto on, että Nummelanharjun koululla samassa kiinteistössä toimivien äänestysalueiden määrä puolitettaisiin eli neljästä äänestysalueesta muodostettaisiin kaksi äänestysaluetta. Haasteeksi nousee tässä vaihtoehdossa äänestysalueista vaalipäivän äänestysaktiivisuudeltaan vilkkain äänestysalue eli 005 Härköilä. Nykyisin äänestysalueella 005 äänestäjiä palvelee kaksi kirjauspistettä. Kahden yhdistetyn äänestysalueen vaalipäivän äänestyksen organisoinnin tehostamisen mahdollisuus tulisi selvittää paremmin, jos tähän vaihtoehtoon päädytään.

Valmistelija	Antti Luukkanen, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 767 4798
Esittelijä	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Ehdotus	Keskusvaalilautakunta antaa evästyksiä Vihdin kunnan äänestysaluejaon muuttamisen selvittämistä varten.
Käsittely	Keskustelun kuluessa esitettiin alustavasti seuraavaa: <ul style="list-style-type: none">- selvitetään vaalilautakuntien jäsenten ja varajäsenten saatavuus- selvitetään Nummelanharjun koululla toimivien äänestysalueiden määrän vähentäminen
Päätös	Keskusvaalilautakunta jätti asian pöydälle lisäselvityksiä varten seuraavaan kokoukseen saakka.

Keskvl 24.05.2019 § 22

Oheismateriaali	- vaalitietojärjestelmän raportti vuoden 2019 eduskuntavaalien äänestysaktiivisuudesta Vihdin kunnassa äänestysalueittain - Väestörekisterikeskuksen kirje 9.5.2019, äänestysaluejaotuksen muuttamisen ilmoittaminen maistraatille
-----------------	---

Valmistelija	Antti Luukkanen, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 767 4798
Esittelijä	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Ehdotus	Keskusvaalilautakunta esittää kunnanhallitukselle, että ennen mahdollista äänestysaluejaon muuttamista selvitetään vaalilautakuntien jäsenten ja varajäsenten saatavuus. Esimerkiksi ennakoäänestystoimitsijoita on hyvin kokemuksen tarvittaessa haettu julkaisemalla rekrytointi-ilmoitus sisäisten verkostojen kautta. Niin ikään aikaisempaan lautakuntaorganisaatioon haettiin mm. lehti-ilmoituksella kiinnostuneita nuorisotyön edustajiston sekä kansalaisjärjestöjen ja kylätoimikuntien ehdotuksien pohjalta. Vaalilain 15 §:n mukaan sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa

vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Kuntavaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin [mahdollisuuksien mukaan] edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilain säännöksen sanamuoto sallii liikkumavaraa poliittisen edustavuuden vaatimuksesta esimerkiksi tilanteissa, joissa tehtävään halukkaita luottamushenkilöitä on vaikea löytää. Kokonaan ei poliittisen edustavuuden vaatimusta kuitenkaan voida sivuuttaa.

Keskusvaalilautakunta on valmis järjestämään kunnanhallituksen kanssa yhteisen keskustelutilaisuuden, jossa voidaan pohtia mahdollisuutta parantaa vaalilautakuntien jäsenten ja varajäsenten saatavuutta.

Mikäli äänestysaluejaon muuttaminen katsotaan välttämättömäksi, ilmoittaa keskusvaalilautakunta kantanaan kunnanhallitukselle, että muutos voitaisiin toteuttaa vähentämällä enintään kaksi äänestysaluetta kymmenestä seuraavasti:

- 1) Nummelanharjun koululla samassa kiinteistössä toimivasta neljästä äänestysalueesta voitaisiin yhdistää kaksi äänioikeutettujen tai vaalipäivän äänestäjien lukumäärän perusteella pienintä: 003 Vanha-Nummela tai 004 Hiidenvesi ja 006 Nummelanharju. Äänestysalue 006 Nummelanharju liitettäisiin siis jompaan kumpaan edellä mainittuun äänestysalueeseen.

Yhdistetyllä äänestysalueella toimisi vaalipäivänä kaksi äänestäjiä palvelevaa kirjauspistettä kuten nykyisin äänestysalueilla 005 Härköilä ja 007 Ojakkala. Nyt äänestysalueilla 003, 004 ja 006 on kussakin yksi kirjauspiste.

Yhdistetyllä äänestysalueella olisi äänioikeutettuja noin 3.800 - 3.900, joka hieman ylittää epävirallisena rajana pidetyn 3.000 äänioikeutetun määrän. Niin ikään yhdistetyllä alueella olisi vuoden 2019 eduskuntavaalien äänestysaktiivisuuden perusteella vaalipäivänä äänestäneitä noin 1.100 - 1.300 henkilöä eli karkeasti arvioiden saman verran kuin nykyisin vaalipäivältään vilkkaimpana olevassa äänestysalueessa 007 Ojakkala.

- 2) Mikäli halutaan vähentää vielä toinen äänestysalue, Vihdin kirkonkylässä samassa kiinteistössä toimivat äänestysalueet 001 Kirkonkylä pohjoinen ja 002 Kirkonkylä eteläinen voitaisiin yhdistää.

Yhdistetyllä äänestysalueella toimisi vaalipäivänä kaksi äänestäjiä palvelevaa kirjauspistettä kuten nykyisin äänestysalueilla 005 Härköilä ja 007 Ojakkala. Nyt äänestysalueilla 001 ja 002 on molemmissa yksi kirjauspiste.

Tosin yhdistetyn äänestysalueen vaalipäivän äänestäjien määrä olisi sekä vuoden 2018 tasavallan presidentinvaalin että vuoden 2019 eduskuntavaalien äänestysaktiivisuuden mukaan selkeästi suurin kaikista kunnan äänestysalueista. Yhdistetyllä äänestysalueella olisi äänioikeutettuja yhteensä yli 5.000 (joista tosin ulkosuomalaisia, joiden äänestysaktiivisuus on perinteisesti hyvin alhainen, yli 600 henkilöä). Niin ikään yhdistetyllä alueella olisi vuoden 2019 eduskuntavaalien äänestysaktiivisuuden perusteella vaalipäivänä äänestäneitä noin 1.700 henkilöä, joka sekin on yli 500 henkilöä

eli noin 50 % enemmän nykyisin vaalipäivältään vilkkaimpana olevaan äänestysalueeseen 007 Ojakkala verrattuna.

Jos äänestysaluejakoa halutaan muuttaa niin, että muutokset olisivat voimassa seuraavissa eli 18.4.2021 toimitettavissa kuntavaaleissa, on aikataulu seuraava: kunnanvaltuuston päätös siten, että päätöksestä on ilmoitettu maistraatille viimeistään 31.8.2020 mennessä.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kh 02.09.2019 § 143

Oheismateriaali - Vaalitietojärjestelmän raportti vuoden 2019 eduskuntavaalien äänestysaktiivisuudesta Vihdin kunnassa äänestysalueittain
- Väestörekisterikeskuksen kirje 9.5.2019, äänestysaluejaotuksen muuttamisen ilmoittaminen maistraatille

Valmistelija Antti Luukkanen, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 767 4798

Esittelijä Kunnanjohtaja

Ehdotus Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi keskusvaalilautakunnan selvityksen äänestysaluejaon muuttamisesta ja antaa tarvittaessa viranhaltijoille ohjeistusta asian jatkovalmistelua varten.

Käsittely Keskustelun kuluessa kunnanjohtaja muutti päätösehdotustaan siten, että asia jätetään pöydälle. Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti.

Päätös Kunnanhallitus päätti jättää asian pöydälle.
